Cofnodion Cyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Penmorfa, Aberaeron ac o bell ddydd Mercher 07 Rhagfyr 2022

PRESENNOL: Cynghorydd Gwyn Wigley Evans (Cadeirydd), Cynghorwyr Marc Davies, Gethin Davies, Meirion Davies, Rhodri Davies, Steve Davies, Rhodri Evans, Wyn Evans, Chris James, Maldwyn Lewis, Sian Maehrlein, Ann Bowen-Morgan, John Roberts a Carl Worrall.

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr Amanda Edwards, Eryl Evans, Ceris Jones a Gareth Lloyd

Aelodau'r Cabinet a oedd yn Bresennol: Cynghorwyr Clive Davies, Keith Henson ac Alun Williams.

Swyddogion yn bresennol: Mr Russell Hughes Pickering, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Economi ac Adfywio; Dr Sarah Groves-Phillips, Rheolwr Cynllunio Polisi; Mrs Lisa Evans, Swyddog Craffu a Safonau a Mrs Dana Jones, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Safonau

(10.00am-12:40pm)

1 **Ymddiheuriadau**
Dim.

2 **Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.**
Dim.

3 **Diweddariad ar y sefyllfa o ran Ffosffadau**
Rhoddwyd ystyriaeth i'r adroddiad diweddaru ar y Sefyllfa o ran Ffosffadau ar gais y Pwyllgor. Rhoddodd Dr Sarah Groves-Phillips, Rheolwr Polisi Cynllunio y cefndir i'r sefyllfa o ran ffosffadau i'r Aelodau.

Ers cyflwyno'r canllawiau dros dro a diwygiedig, adroddwyd bod yr Awdurdod Cynllunio Lleol wedi gweithio'n agos gydag awdurdodau cyfagos sy'n rhannu dalgylchoedd afonydd, sef Sir Gaerfyrddin (Tywi) a Sir Benfro (Cleddau) er mwyn mynd i'r afael â'r sefyllfa:

- Gyda'i gilydd, roedd gan y Cyngor 3 Bwrdd Rheoli Maethynnau ac roedd wedi cynnal y cyfarfodydd sefydlu, datblygu cylch gorchwyl a sefydlu Grŵp Swyddogion Technegol a Grŵp Rhanddeiliaid.

- Wedi lobïo Llywodraeth Cymru dros gyllid ar gyfer y Byrddau Rheoli Maethynnau, a dyfarnwyd swm o £75,000 ar gyfer blwyddyn ariannol 2022-2023, a disgwylid £100,000 y dalgylch am y 3 blynedd nesaf.
- Wedi penodi Rheolwr Rhaglen ar gyfer y Byrddau Rheoli Maethynnau i fwrw ymlaen â gwaith y Byrddau Rheoli Maethynnau a datblygu'r Cynllun Rheoli Maethynnau ar gyfer y dalgylch – maent yn bwriadu hysbysebu am swyddog i gefnogi'r rôl hon yn yr wythnosau nesaf.
- Wedi penodi ymgynghorwyr i ehangu canllawiau lliniaru a chyfrifiannell Maethynnau Sir Gaerfyrddin i ddalgylchoedd Teifi a Chleddau. Disgwylid i hyn fod yn barod ym mis Ionawr/Chwefror 2023. Byddai rhai pryderon a fynegwyd gan CNC yn cael sylw yn y datganiad newydd a rhagwelwyd y byddai'r gyfrifiannell hon yn cael ei mabwysiadu'n genedlaethol a'i chyflwyno fel Cyfrifiannell Maethynnau Cymru Gyfan.
- Roedd y Cyngor wedi cynnal ymarfer mapio System Gwybodaeth Ddaearyddol (GIS) ar draws y 3 dalgylch, ac erbyn hyn roedd ganddo fodelau manwl o ble roedd y mannau â'r nifer uchaf o ffosffadau, ac wedi awgrymu mesurau lliniaru i leihau'r ffosffadau sy'n golchi i'r afon.
- Roedd y Cyngor yn cynnal astudiaeth ddichonoldeb i greu Cynllun Cyfnewid Credyd Maethynnau yn rhanbarthol, gan gysylltu â Dŵr Cymru a oedd hefyd yn gweithio ar brosiect tebyg o safbwynt Cwmni Dŵr.
- Roedd yn ceisio cyngor manwl ar greu strategaethau tymor hir ar gyfer y Byrddau Rheoli Maethynnau drwy'r arbenigwr blaenllaw yn y maes, gan gynnwys ailystyried/profi cyrff dŵr y dalgylch i gadarnhau a oedd rhai lle gallem weithredu trothwy 'de-minimis' lle gallai datblygiad fod yn dderbyniol.
- Roedd Dŵr Cymru wedi cwblhau'r gwaith dosrannu ffynonellau ar Afon Teifi a datgelodd hyn bod 68% o'r ffosfforws a samplwyd yn yr afon yn dod o Weithfeydd Trin Dŵr Gwastraff yn hytrach na llygredd ffosffad gwasgaredig (dŵr ffo amaethyddol a dŵr wyneb ffo) fel y disgwyliwyd yn flaenorol.
- Er mwyn mynd i'r afael â ffynhonnell y ffosffadau roedd y Cyngor yng nghamau cynnar gweithio gyda Dŵr Cymru i sefydlu safleoedd ar gyfer gwlypdiroedd a sut y gallai hyn eu datblygu i nid yn unig mynd i'r afael â lefel trwyddedi Gweithfeydd Trin Dŵr Gwastraff ond hefyd i sicrhau bod modd caniatáu rhywfaint o ddatblygu yn y dyfodol.
- Roedd yr Awdurdod Cynllunio Lleol yn dechrau cysylltu â CNC ynglŷn â ble roedden nhw'n ymgymryd â phrosiectau adfer afonydd er mwyn gallu neidio ar gefn gwaith presennol a chynyddu'r capasiti drwy ymestyn lleiniau clustogi y gallent fod yn gweithio arnynt ar lan yr afon.
- Roedd yr Awdurdod Cynllunio Lleol wedi datblygu Cynlluniau Gweithredu Seilwaith Gwyrdd ar gyfer pob un o'r 6 thref lle roedd lliniaru Ffosffadau wedi bod yn thema allweddol ar gyfer datblygu'r prosiectau gwyrddu.
- Roedd yr Awdurdod Cynllunio Lleol wedi gweithio'n agos gyda'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i sicrhau bod prosiectau lliniaru Ffosffadau wedi'u nodi yn y Cynllun Llesiant newydd.

- Roedd yr Awdurdod Cynllunio Lleol wedi gweithio'n agos gyda'r Tîm Economi ac Adfywio i sicrhau bod Rheoli Maethynnau yn thema allweddol yng nghais Cronfa Ffyniant Gyffredin Ceredigion i Lywodraeth y DU fel y gellid ariannu prosiectau lliniaru drwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin.

Ers cyflwyno'r canllawiau ac wrth i wybodaeth ac arbenigedd ddatblygu yn y maes hwn yn fewnol, adroddwyd bod yr Awdurdod Cynllunio Lleol bellach o'r farn bod angen strategaeth amlochrog i fynd i'r afael â'r mater hwn ac roedd felly wedi blaenoriaethu 4 ffrwd waith benodol, fel a nodir isod:

Gan fod y Cyngor bellach yn gwybod mai safleoedd trin dŵr gwastraff oedd prif ffynhonnell ffosffadau, adroddwyd ei bod yn hawdd tybio mai Dŵr Cymru ddylai fod yn datrys y mater hwn, ond yn anffodus, nid oedd hwn yn ddisgwyliad realistig. Er bod rhwymedigaeth bellach ar Ddŵr Cymru i roi ystyriaeth fwy cadarn i ganfod atebion i'r sefyllfa ar lannau'r Teifi, roedd dal yn annhebygol y byddai cyfarpar angenrheidiol ar gyfer tynnu ffosffadau allan o'r dŵr yn cael ei osod oherwydd y costau uchel a'r dwysedd isel o ran poblogaeth ymysg ffactorau eraill fel hydroleg afonydd a math o bridd ac ati. Caiff technoleg lleihau ffosffad ei chyflwyno i Lanybydder yng Nghynllun Rheoli Asedau (AMP 7) ond nid yw'r math wedi'i gadarnhau eto ac, yn unol â'u gweithdrefnau ac amserlenni AMP a chadarnhau lleoliadau ar gyfer gwlypdiroedd yng Nghynllun Rheoli Asedau 8, nid oedd penderfyniad terfynol wedi'i wneud hyd yma. Mae'n bwysig, felly, ystyried pob ffordd bosibl o leihau ffosffadau ac mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol felly wedi blaenoriaethu'r 4 pwynt canlynol;

1. Mesurau yn y tymor byr i alluogi datblygu yn y misoedd nesaf: creu cyfrifiannell maethynnau a fydd yn caniatáu i ddatblygwyr ddeall eu llwyth maethynnau – byddai'r canllawiau ar gyfer lleddfu'r sefyllfa o ran ffosffadau yn dangos sut y gallent wneud yn iawn am y llwyth maethynnau y maent yn ei achosi. Byddai'r system fapio GIS yn nodi a oedd y mesurau lliniaru a gyflwynwyd ganddynt yn gwneud gwahaniaeth. Yn anffodus, o ystyried maint y datblygiadau yn yr ardal hon, nid oedd llawer o gyfleoedd i wneud yn iawn am y llwyth maethynnau a achoswyd, ond byddai'n parhau i ymchwilio i hyn gan newid y canllawiau lliniaru ac ychwanegu atebion newydd pan fyddent ar gael.
2. Mesurau tymor canolig: roedd rhain yn cynnwys defnyddio cyngor arbenigol i ganfod, o ystyried y methiannau o ran monitro'r sefyllfa ar y Teifi o bryd i'w gilydd, a oedd unrhyw gyrff dŵr yn y dalgylch a oedd yn cyflawni eu targedau yn gyson (gan wneud yn well na'r targedau). Pe byddai hyn yn bod, gallent greu trothwy gan nodi o dan y trothwy hwnnw eu bod yn credu mai effaith gyfyngedig y byddai datblygiadau newydd yn ei chael ar lefelau ffosffadau yn y rhan honno o'r afon. Golygai hyn bod modd dweud mai dim ond effaith fach y byddai datblygiadau tai/twristiaeth hyd at ryw faint penodol yn ei chael ar yr amcanion cadwraeth yn lleoliad XYZ ac felly byddai modd dwyn y datblygiadau hyn yn eu blaen.
3. Mesurau yn y tymor canolig/tymor hirach: roedd rhain yn cynnwys gweithio gyda phartneriaid sydd eisoes yn gwneud gwaith adfer ar afonydd megis Cyfoeth Naturiol Cymru. Byddai hyn yn gyfle i wella ar y gwaith sydd eisoes yn cael ei wneud gan greu hyblygrwydd o fewn dalgylchoedd ar gyfer

datblygiadau newydd. Roeddent yn gweithio ar y pryd o dan Adran 6 y Rheoliadau Cynefinoedd i gaffael rhestr o'r holl waith a oedd yn cael ei wneud a'r bwriad wedyn oedd canfod cyllid i amlhau manteision y cynlluniau presennol, gan ddefnyddio pwerau rheoleiddiol y sefydliadau a oedd yn bartneriaid. Byddai hyn ar ffurf o ymestyn y lleiniau clustogi ar lan yr afon mwy na thebyg. Dyma'r ffordd fesuradwy fwyaf llwyddiannus o atal ffosffadau rhag mynd i mewn i'r afon.
4. Mesurau hirdymor: roedd rhain yn cynnwys gweithio gyda Dŵr Cymru ac unrhyw bartïon eraill a chanddynt fuddiant gan gyflawni gwaith peirianyddol wrth greu gwlypdiroedd. Byddai hyn yn bodloni gofynion trwyddedau Dŵr Cymru o ran safleoedd trin gwastraff dŵr gan hefyd greu hyblygrwydd ychwanegol ar gyfer datblygiadau tai/twristiaeth ychwanegol yn nalgylch Ardal Cadwraeth Arbennig Afon Teifi. Oherwydd y gwaith cynllunio hirdymor a oedd ynghlwm wrth ddatblygiadau o'r fath gan gynnwys caffael tir, sicrhau caniatâd cynllunio a chanfod cyllid, byddai hyn yn cymryd cryn amser i'w wireddu ond yn y pen draw dyma fyddai'r ffordd fwyaf cost-effeithiol o sicrhau atebion go iawn.

Adroddwyd bod nifer o gynlluniau lliniaru eraill yn bosib ac archwiliwyd pob un ohonynt, gan gofio bod hyfywedd y rhanbarth yn gyfyngedig. Byddid felly yn ceisio sicrhau bod cost yr holl fesurau yn un rhesymol i ddatblygwyr. Wrth gwrs, byddai hyn yn golygu y byddai angen i'r awdurdod lleol neu Lywodraeth Cymru ariannu rhan fwyaf y costau hyn. Roedd yn rhy gynnar dyfalu beth yn union fyddai'r costau hyn ond pan fyddai'r wybodaeth hon ar gael, byddai adroddiadau priodol yn cael eu paratoi.

Roedd effaith y canllawiau ar feysydd gwasanaeth eraill hefyd yn ystyriaeth bwysig:

Ers cyhoeddi'r canllawiau diwygiedig, adroddwyd bod y gwasanaeth Rheoli Datblygu wedi paratoi pecyn cymorth i ddatblygwyr fel y gellid gwirio a oedd unrhyw un o'r ceisiadau nad oedd penderfyniadau wedi'u gwneud yn eu cylch bellach yn cydymffurfio â'r rheoliadau a oedd yn ymwneud â safleoedd preifat ar gyfer trin carthion. O dan feini prawf penodol iawn, roedd modd bellach cymeradwyo'r rhain ond roedd paramedrau a fyddai'n sicrhau eu bod yn dderbyniol yn llym iawn ac felly ni fyddai hwn yn ateb a fyddai ar gael i bawb. Roedd y gwasanaeth yn parhau i weithio drwy'r achosion sydd wedi'u hôl-gronni a'r rheiny sydd newydd eu cyflwyno i wirio lle y gallai'r canllawiau fod yn berthnasol a lle y byddai modd dwyn datblygiad yn ei flaen. O ystyried bod yn rhaid i'r datblygwyr ddilyn gofynion eithaf beichus wrth gyflwyno gwybodaeth i fodloni'r gofynion, roedd y broses yn un gymharol araf gan ei bod yn bosib y byddai dal angen gwneud profion i fesur unrhyw effaith sylweddol debygol a chynnal asesiadau priodol, lle bo angen, cyn y gellid symud ymlaen i gam y penderfyniad (byddai angen arbenigedd ecolegol ar gyfer unrhyw brawf neu asesiad).

Bu'r tîm ecolegol yn llwyddiannus yn ei gais am gyllid o Gronfa Treftadaeth y Loteri ar gyfer y Prosiect Lleihau a Lliniaru Ffosffadau (PRAM). Cafodd swyddog prosiect ei benodi (er i hynny ddigwydd yn hwyrach na'r hyn a fwriadwyd) ac roedd y swyddog yn gorfod dilyn amserlenni tynn o ran y cyllid wrth ddechrau ar raglen waith i sefydlu lleiniau clustogi ar lannau'r afon ac

ystyried dichonolrwydd gwlypdiroedd ar dir yr oedd y sector cyhoeddus yn berchen arno. Yn anffodus, lluniwyd y prosiect hwn cyn i ni sylweddoli hyd a lled y mater hwn yn llawn a dod i ddeall pa fesurau lliniaru fyddai orau. Felly, o wybod yr hyn yr ydym yn ei wybod yn awr, efallai y byddai pethau wedi cael eu gwneud yn wahanol. Wedi dweud hynny, prif ganlyniad y gwaith yn gyffredinol fyddai lleihau ffosffadau yn Ardal Cadwraeth Arbennig Afon Teifi ac roedd hyn i'w groesawu.

Roedd yn debygol ar ryw adeg yn ystod chwarter 1 yn 2023 y byddai'r Awdurdod Cynllunio Lleol yn derbyn cyhoeddiad ynglŷn â maethynnau morol yng nghyswllt yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig morol, ac nid oedd yn gwybod beth fyddai hyd a lled hyn. Rhagwelwyd y byddai hyn yn ymwneud â methiannau o ran cyrraedd y targedau a oedd yn gysylltiedig â nitrogen (ystyrid hyn yn fwy o bryder mewn amgylcheddau morol). Roedd tair Ardal Cadwraeth Arbennig Morol ar hyd arfordir Ceredigion (ACA Bae Ceredigion, ACA Pen Llŷn a'r Sarnau ac ACA Morol Gorllewin Cymru) a phe byddai'r Ardaloedd Cadwraeth Arbennig hyn yn methu eu targedau a/neu pe byddai canllawiau tebyg i'r rhai a gyhoeddwyd yn Lloegr yn dod i rym yn yr ardal hon, gallai arwain at waharddiad ar draws y sir gyfan ar bob datblygiad a oedd yn cynyddu dŵr gwastraff. Fodd bynnag, roedd yn bwysig nodi nad oedd yr Awdurdod Cynllunio Lleol yn gwybod beth fyddai'n cael ei gyhoeddi nac ychwaith a oedd mewn sefyllfa lle nad oedd yn llwyddo i gyrraedd y targedau. Hefyd, rhaid cofio bod y gwersi yr ydym ni wedi'u dysgu hyd yma ynglŷn â ffosffadau yn golygu ein bod mewn gwell sefyllfa i reoli materion fel hyn a rhaid cofio hefyd fod gennym lwybr clir ar gyfer rheoli'r effaith. Roedd hefyd yn gwybod ei bod yn haws cyflwyno mesurau lliniaru i fynd i'r afael â nitrogen o gymharu â'r hyn yr oedd angen ei wneud i ymdrin â ffosffadau ac roedd yr holl waith yr oeddem ar fin ei wneud o ran lleihau ffosffadau hefyd yn gweithio wrth ddelio â nitrogen. Felly, wrth i ni fwrw ymlaen â'r ffrydiau gwaith, roeddem hefyd yn cynnwys trefniadau mwy eang ar gyfer monitro maethynnau a gwella'r sefyllfa gan ystyried mesurau lliniaru ar gyfer maethynnau eraill yn ogystal â ffosffadau, lle'r oedd modd gwneud hyn.

Roedd y canlynol yn Ffrydiau Gwaith y Dyfodol:
• Comisiynu Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd er mwyn cael cyngor arbenigol ar adroddiad cydymffurfio Cyfoeth Naturiol Cymru ynghylch Afon Teifi, a lle bo'n briodol herio Cyfoeth Naturiol Cymru mewn modd adeiladol yn ei rôl fel corff cadwraeth natur.
• Parhau i lobïo Llywodraeth Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru yn eu rôl fel rheoleiddwyr amgylcheddol er mwyn cael eglurder o ran dehongliad ac arweinyddiaeth glir.
• Cynnal adolygiad defnydd tir strategol o asedau'r Awdurdod gan nodi safleoedd at ddibenion lliniaru – byddwn yn cysylltu hyn â'r strategaeth gwaredu a'r prosiect Lleihau a Lliniaru Ffosffadau (PRAM).
• Nodi mesurau lliniaru posibl ar y safle ac oddi ar y safle gan greu rhestr fer ohonynt – casglu tystiolaeth a pharatoi costau amlinellol lefel uchel ar gyfer y cynlluniau lliniaru sydd ar y rhestr fer, gan gynnwys gwahanu dŵr wyneb, gosod cyfarpar hidlo, plannu llystyfiant, creu gwlypdiroedd– cynnal arfarniadau dichonolrwydd a thechnegol a nodi ffrydiau ariannu.
• Paratoi mapiau GIS a oedd yn dangos yr opsiynau lliniaru.
• Datblygu strategaeth ar gyfer cyflawni cynlluniau lliniaru oddi ar y safle.

• Sefydlu fframwaith ar gyfer System Cyfnewid Credydau Maethynnau, ei ddatblygu a'i roi ar waith.
• Datblygu Canllawiau Cynllunio Atodol ynghylch Rheoli Maethynnau gan alluogi iddynt gael eu cyflenwi yn lleol.
• Archwilio'r posibilrwydd o ôl-osod Stoc Dai Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig gan gynnwys mesurau arbed dŵr fel y gellid darparu Tai Fforddiadwy.
• Datblygu Canllawiau Cynllunio Atodol ynghylch cadw dŵr a lleihau'r defnydd ohono
• Datblygu cyfleoedd ar gyfer amodau Grampian a chytundebau adran 106 i sicrhau mesurau lliniaru

Yn dilyn cwestiynau a sylwadau o'r llawr, CYTUNWYD y byddid yn rhoi diweddariad ar y Sefyllfa o ran Ffosffadau yng Nghyfarfod Ebrill 2023

4 Rheoli Datblygu

Adroddodd Mr Russell Hughes-Pickering, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Economi ac Adfywio bod Archwilio Cymru, yn 2021, wedi cwblhau arolwg o'r Gwasanaeth Cynllunio yng Ngheredigion. Cafodd y ddogfen adolygu derfynol ei chyhoeddi ym mis Tachwedd 2021.

Roedd yr adroddiad yn nodi 10 argymhelliad yn ymwneud â threfniadau llywodraethu a gwella capasiti'r gwasanaeth.

Roedd Atodiad 1 yn cyflwyno ymateb y Cyngor a'r cynnydd a wnaed yn erbyn pob un o'r argymhellion hyn.

Adroddwyd bod y gwaith wedi'i symud yn ei flaen drwy Grŵp Gorchwyl a Gorffen a sefydlwyd yn gynharach yn 2021 i roi Cynllun Gweithredu ar waith ar gyfer gwella materion llywodraethu a pherfformiad. Roedd y ffocws hyd at fis Mawrth 2022 yn bennaf ar fynd i'r afael â materion llywodraethu a dynodi adnodd ychwanegol i ddelio ag ôl-groniadau mewn ceisiadau cynllunio a gorfodi.

Arweiniodd y gwaith ar faterion llywodraethu at newidiadau i'r Cyfansoddiad y cytunwyd arnynt ym mis Mawrth 2022 gan gynnwys:

- Cylch Gorchwyl Newydd
- Gweithdrefnau Gweithredol Newydd
- Cod Ymarfer Newydd
- Pwerau Dirprwyedig Newydd

Adroddwyd bod hyfforddiant wedi'i ddarparu i bob Aelod ar ôl yr etholiadau ym mis Mai; roedd y newidiadau hyn wedi'u sefydlu yn awr ac roedd y gweithdrefnau a'r arferion wedi'u mabwysiadu'n dda.

Er mwyn rhoi sylw i faterion perfformiad, roedd rhaid ystyried mynd i'r afael â materion ym mhedwar prif faes y broses rheoli datblygu - dilysu, oedi o ran ymgyngoreion, ffosffad a chapasiti staff i ddelio ag achosion.

Roedd dilysu yn rhedeg 8 wythnos yn hwyr ac felly roedd achosion yn aml yn cyrraedd swyddogion ar adeg pan ddylai penderfyniad gael ei wneud fel rheol. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, darparwyd adnoddau a hyfforddiant yn gorfforaethol. Roedd y sefyllfa bresennol yn un lle yr oedd y rhan fwyaf o geisiadau'n cael eu prosesu o fewn diwrnod neu ddau o gael eu cyflwyno, sef lle yr hoffai'r gwasanaeth fod. Roedd materion eraill yn parhau gan fod nifer sylweddol o geisiadau o ansawdd gwael a olygai y byddai angen mwy o wybodaeth neu newidiadau ar nifer er mwyn iddynt gael eu dilysu.

Roedd oedi o ran ymgyngoreion yn aml yn adlewyrchu problemau capasiti yn rhywle arall, er enghraifft yn yr adran Briffyrdd neu Ecoleg. Lle'r oedd gan y Cyngor reolaeth, darparwyd adnoddau ychwanegol er mwyn helpu i ddelio â materion. Ceisiwyd cael mwy o adnoddau i gynorthwyo â mewnbwn ecolegol, yn enwedig er mwyn helpu i glirio achosion lle'r oedd ffosffad wedi bod yn broblem.

Arweiniodd mater ffosffad at nifer o achosion yn cael eu rhoi i'r naill ochr gan greu ôl-groniad o achosion. Byddai canllawiau newydd a proforma yn helpu i symud rhai ceisiadau yn eu blaen ond byddai'n rhoi pwysau dros y 3-4 mis nesaf o ran clirio achosion.

At ei gilydd, roedd 511 cais cynllunio yn awr (lle'n ddelfrydol byddai'r gwasanaeth yn dymuno cael tua 200) a 550 o achosion gorfodi (ni ddylai fod yn fwy na 200 o achosion yn ddelfrydol).

Gan fod recriwtio staff wedi bod yn anodd, cynhaliwyd ymarfer tendro i ymgysylltu ymgynghorwyr yn gynharach yn y flwyddyn ac, ar ôl gwerthuso'r tendrau, penodwyd Capita i gefnogi'r gwasanaeth i ymdrin â cheisiadau cynllunio ac achosion gorfodi. Mae Capita wedi gweithio'n ddiwyd ar achosion ers dechrau Medi 2022 ac yn dechrau cyflwyno argymhellion fel y gall yr Awdurdod wneud penderfyniadau. Yr un oedd y broses ar gyfer ystyried ceisiadau neu faterion gorfodi a gwneud penderfyniadau dim ots a oedd y staff yn rhai mewnol neu wedi'u contractio.

Disgwylid i'r trefniadau uchod wneud gwahaniaeth amlwg yn lefel yr ôl-groniad a'r amser y byddai'n ei gymryd i gyflenwi penderfyniadau dros y 3-4 mis nesaf, ond roedd yn debygol o gymryd hyd at 12 mis i gyrraedd y lefel orau.

Yn dilyn cwestiynau o'r llawr, CYTUNWYD y byddai adroddiad diweddaru ar y gwasanaeth cynllunio yn cael ei roi yng nghyfarfod Ebrill.

5 Cadarnhau Cofnodion y Cyfarfod blaenorol ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion

Cytunwyd cadarnhau cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 19 Hydref 2022.

6 Ystyried Rhaglen Flaen Trosolwg a Chraffu

CYTUNWYD nodi cynnwys y Flaenraglen Waith fel y'i cyflwynwyd yn amodol ar:

- Roi diweddariad ar y sefyllfa o ran ffosffadau a’r gwasanaeth cynllunio yng nghyfarfod Ebrill fel y cytunwyd yn flaenorol yn y cyfarfod.
- Cyflwyno Strategaeth Drafnidiaeth Cymru hefyd yng nghyfarfod Ebrill, a byddai’n cynnwys manylion y caniatâd cynllunio/tir a oedd yn ofynnol i fwrw ymlaen ag ailagor rheilffordd Aberystwyth i Gaerfyrddin.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus a gynhaliwyd ar Dydd Gwener, 10 Chwefror 2023

Cadeirydd:________________

Dyddiad:__________________